

3. Тицька Я. О. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти / Я. О. Тицька // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. — Одеса, 2018. — Вип. 34. — С. 4–7. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc34/3.pdf>.

Тараненко І. В.,
*канд. пед. наук, старший викладач кафедри
теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка;*
Новік С. М.,
*канд. пед. наук, старший викладач кафедри
теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка*

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «САМОПЛАГІАТ»

Євроінтеграційні прагнення України, політичні та соціально-економічні зміни, загострення соціальних протиріч, переоцінка цінностей вимагають докорінних змін й тотальних реформ у всіх галузях, освітньої зокрема.

Система освіти України активно реформується спираючись на одне із найважливіших завдань держави в умовах сьогодення — формування соціально активної, фізично здорової, високоморальної і духовно багатой особистості.

Розпочата у 2014 році освітня реформа (прийняття Закону України «Про вищу освіту»), триває й надалі, що втілюється у розробці оновленого Закону України «Про освіту», який було підтримано Верховною Радою України 5 вересня 2017 року. Запровадження принципів академічної доброчесності стало однією з новацій даного закону, та зазначається як «...сукупність етичних принципів та

визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень» [1]. Там же зазначено, що для дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками необхідним є: «посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти; об'єктивне оцінювання результатів навчання.» [1].

В Законі України «Про освіту» чітко визначено, що фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, академічний плагіат і самоплагіат є порушеннями академічної доброчесності. Академічний плагіат трактується як «...оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [1].

Проблемі академічного плагіату в наукових працях, на цей час, приділено багато уваги, однак співзвучне явище «самоплагіат», поки що, недостатньо висвітлено, хоча широко розповсюджене як у вітчизняній, так і зарубіжній наукових спільнотах.

Дослідник Котляров І. зазначає, що самоплагіат — це повторна публікація автором значних за об'ємом та ідентичних (або дуже близьких) за змістом та формою наукових текстів без зазначення на те, що дані тексти були опубліковані раніше (або одночасно)[2]. Схоже визначення самоплагіату знаходимо і в Законі України «Про освіту», ч. 5 ст. 42: «...оприлюднення (частково або повністю)

власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів» [1]. Дана проблема актуальна через те, що досить частими є випадки повторної публікації однієї статті (з незначними змінами у змісті та назві), так і про публікацію статті, яка містить досить значні уривки раніше опублікованих робіт без посилань на них. Тобто, має місце явище подвійної або множинної публікації та, так званих, «нарізок» [3].

При цьому зазначимо, що важливою ознакою плагіату є не тільки використання чужого тексту, але і створення у читача хибної уяви, що даний текст належить автору даної публікації, тобто введення читача в оману. А враховуючи те, що наукова публікація знайомить читача з новим, раніше не відомим знанням, автор, який займається самоплагіатом, заздалегідь обманює щодо новизни матеріалу, який міститься у статті. Саме факт створення хибної уяви, обман сподівань читача споріднює плагіат із самоплагіатом.

Крім того, «страждає» і журнал, який першим опублікував даний матеріал, а видання яке повторно публікує статтю порушує чужі права – як при плагіаті. Враховуючи те, що при подачі статті автор повинен підтвердити редакції, що дана робота надана ним тільки в цей журнал, то при самоплагіаті автор повідомляє редакції журналу заздалегідь невірну інформацію, що є неетично, і у випадку розкриття може привести до санкцій [2]. Таким чином, самоплагіат є таким же незаконним і неетичним явищем, як і сам плагіат.

Отже, вважаємо недопустимим розповсюдження такого явища, як самоплагіат, у науковому товаристві, і не тільки, бо Світова практика поширює поняття самоплагіату і на інші види діяльності, зокрема творчої. При цьому варто зазначити, що подолання кризи академічної доброчесності, зокрема проблем плагіату й самоплагіату потребують подальшого вивчення та законодавчого врегулювання.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про освіту: Закон України від 16.07.2019р. № 2145/2019. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Котляров И. Д. Самоплагиат в научных публикациях [Электронный ресурс] / И. Д. Котляров // Научная периодика: проблемы и решения. — 2011. — Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/samoplgiat-v-nauchnyh-publikatsiyah>.
3. Code of Ethics. Journal of International Business Studies [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.palgrave-journals.com/jibs/jibs_ethics_code.html.

Трофіменко Ю. Ю.,
канд. мед. наук, доцент кафедри мікробіології
Вінницького національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова
Трофіменко Ю. П.,
комерційний директор ПрАТ
«Турбівський каоліновий завод»

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ЯК ФУНДАМЕНТ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Для розвитку сучасної освіти та науки в Україні набуває актуальності питання дотримання правил та норм академічної доброчесності в закладах вищої освіти. Тобто, поняття академічна доброчесності означає, що в процесі використання літературних джерел для навчання або наукових досліджень, студенти, викладачі та науковці керуються принципами чесності один до одного. Списування, плагіат та використання чужої інформації є недопустимим в науковій та освітянській спільноті.